

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün yayımladığı Yolsuzluk Algı Endeksi sonuçları, ülkemizin son on iki yılda hukuk devleti, kamu yönetimi ve kurumsal güven alanlarında ciddi bir gerileme yaşadığını açık biçimde ortaya koymaktadır. 2013 yılında 177 ülke arasında 53'üncü sırada bulunan Türkiye'nin, 2025 yılında 182 ülke arasında 124'üncü sıraya gerilemiş olması, yalnızca sayısal bir düşüş değil; devlet yönetiminde şeffaflık, hesap verebilirlik ve kamu ahlaki ilkelerinin zayıfladığının uluslararası alanda tescilidir.

Bu dramatik gerileme; adalet duygusunun aşınması, kamu kurumlarına duyulan güvenin zedelenmesi ve yönetim mekanizmalarının sorgulanır hâle gelmesi anlamına gelmektedir. İki yıl içinde yüzde yüz elli oranında yaşanan bu düşüş, 23 yıldır ülkeyi yöneten AKP hükümetlerinin kamu yönetimi anlayışının geldiği noktayı göstermektedir. Bu tablo, sıradan bir endeks yorumu değildir; devlet yönetiminde yapısal bir çürümenin alarmıdır.

Yolsuzluk algısının yükseldiği bir ülkede hukuk devleti zayıflar, ekonomi kırılganlaşır, yatırım ortamı bozulur ve toplumda umutsuzluk artar. Kamu kaynaklarının etkin ve adil kullanılmadığına dair yaygın kanaat, hem yurtiçi hem de uluslararası yatırımcı açısından ciddi bir güven sorunu yaratır. Son yıllarda yaşanan yüksek enflasyon, gelir dağılımındaki bozulma, artan işsizlik ve derinleşen yoksulluk; kamu yönetimindeki şeffaflık eksikliği ve denetim zafiyetleriyle doğrudan ilişkilidir.

AKP hükümetleri döneminde, anayasal bir görev olan Meclis denetimi fiilen etkisizleştirilmiştir. Sayıştay raporlarının kapsamı daraltılmış, kamu idarelerine ilişkin tespitler ya raporlara yansıtılmamış ya da ayrıntılı inceleme alanı daraltılmıştır. Bununla da yetinilmemiş; Sayıştay raporları bütçe görüşmelerine yalnızca birkaç gün kala Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuş, milletvekillerinin etkin denetim ve sorgulama yapabilmesi fiilen imkânsız hâle getirilmiştir. Bu uygulama, Meclisin bütçe hakkını ve denetim yetkisini zayıflatan açık bir yöntem hâline gelmiştir.

Bunun yanı sıra, milletvekilleri tarafından verilen yazılı soru önergelerine ya hiç cevap verilmemekte ya da sorularla ilgisiz, genel ve muğlak yanıtlar verilerek yasama denetimi etkisizleştirilmektedir. Anayasa'nın 98'inci maddesiyle güvence altına alınan soru ve denetim mekanizmasının bu şekilde işlevsizleştirilmesi, yürütmenin Meclis denetiminden kaçtığını açıkça göstermektedir. Cevaplanmayan ya da geçiştirilen soru önergeleri, şeffaflıktan uzak bir yönetim anlayışının göstergesidir.

Kamu ihalelerinde istisna maddelerinin olağan uygulama hâline gelmesi, belli şirketlere yoğunlaşan ihale dağılımları, kamu-özel iş birliği projelerinde şeffaflık eksikliği ve bütçe üzerindeki uzun vadeli yüklerin kamuoyundan saklanması; yolsuzluk algısını besleyen temel unsurlardır. Sayıştay'ın tespit ettiği usulsüzlüklerin idari ve siyasi sorumluluk doğurmaması ise hesap verebilirlik mekanizmasının zayıfladığını ortaya koymaktadır.

Bağımsız düzenleyici ve denetleyici kurumların karar alma süreçlerinde yürütmenin etkisinin artması, yargı bağımsızlığına ilişkin tartışmalar ve kurumsal denge-denetim mekanizmalarının aşınması da uluslararası endekslerdeki gerilemenin nedenleri arasında gösterilmektedir. Hukukun üstünlüğü ilkesinin zedelendiği bir ortamda ekonomik istikrarın sağlanması mümkün değildir.

Türkiye'nin uluslararası alandaki itibar kaybı yalnızca diplomatik bir mesele değil; doğrudan doğruya vatandaşın refahını etkileyen yapısal bir sorundur. Yolsuzluk algısının arttığı bir ülkede kamu kaynakları verimli kullanılmaz, sosyal adalet sağlanamaz ve toplumun devlete olan güveni zayıflar. Bu durum, demokratik katılımı düşürmekte ve toplumsal huzursuzluğu artırmaktadır.

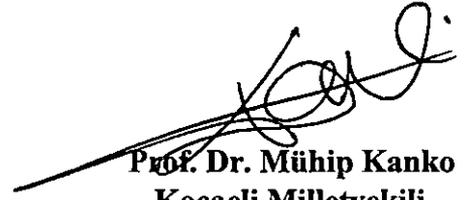
Bu tablo kader değildir. Ancak bu gerilemenin siyasi sorumluluğu vardır ve gereğinin yapılması zorunludur. Şeffaflık, hesap verebilirlik ve bağımsız denetim mekanizmaları yeniden güçlendirilmeden; Meclisin denetim yetkisi fiilen işletilmeden; Sayıştay raporları eksiksiz ve zamanında Meclis gündemine alınmadan; yazılı soru önergelerine süresi içinde ve tatmin edici cevaplar verilmeden; kamu ihaleleri tam şeffaflıkla yürütülmeden ne ekonomik toparlanma ne de demokratik iyileşme sağlanabilir.

Bu nedenle;

- Türkiye'nin Yolsuzluk Algı Endeksi'nde yaşadığı dramatik gerilemenin nedenlerinin tüm boyutlarıyla araştırılması,
- Sayıştay raporlarının kapsamının daraltılmasına ilişkin iddiaların incelenmesi ve Meclise sunulma takviminin denetim yetkisi açısından değerlendirilmesi,
- Yazılı soru önergelerine verilen yanıtların niteliğinin ve süresinin araştırılması,
- Kamu ihaleleri ve kamu-özel iş birliği projelerinde şeffaflık ve hesap verebilirlik düzeyinin tespit edilmesi,
- Denetim mekanizmalarının yeniden güçlendirilmesine yönelik somut önerilerin ortaya konulması

amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.

İlhami Özcan AYGÜN
Zelirler Mv.

Prof. Dr. Mühip Kanko
Kocaeli Milletvekili

Hüseyin YILDIZ
Aykın Mv.

1772 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

AD-SOYAD	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
İnan Akşın ALP	Kars Mv.	
Bekir Başerhan	Manisa M.V.	
Aliye Timisi ERSEVER	Ankara Mv.	
Engin ALTAY	İstanbul	E. Akman
Bem KARAOĞUZ	ST 001	
İzzet AKBULLUT	BURDUR	
Tahir ÖZCAN	DÜZCE	
Zeynel ENRE	İSTANBUL	
Kadim Durmaz	Tokat	
Reşat Karagöz	Anasya	
Mehmet TAHTASIZ	Sorum	
Tabat ÖZCAN	MERSİN	
Ali İzzet	K. Maras	
Cemal ENGİNSURT	İstanbul	
A. Tuncay ÖZKAN	İzmir	
Seyit Tayan	Ordu	
İbrahim ARSLAN	Ekişehir	
Rifat T. NALBANTOĞLU	Gemlik	
Meli Ağababa	Malatya Mv.	
Suat ÖZCAĞLAR	İstanbul	
Mahir PAZAT	İzmir	

